

Vergaderjaar 2017–2018

30 079

VMBO

Nr. 75

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juli 2018

Morgen is er een algemeen overleg over de ernstige onregelmatigheden bij de schoolexamens bij VMBO Maastricht. Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, over de stand van zaken. Eerst informeer ik u over de actuele situatie voor de leerlingen. Vervolgens ga ik in op de stand van zaken rondom het schoolbestuur en ik sluit af met de vervolgvragen voor het stelsel. Onze prioriteit ligt vanzelfsprekend bij de leerlingen. Onze inzet – en die van alle betrokkenen – is dat we hen zo goed mogelijk in staat stellen op korte termijn hun vmbo-diploma te halen.

Gisteren heeft het lid Rog (CDA) in de regeling van werkzaamheden verzocht om voorafgaand aan het debat een overzicht te ontvangen van de klachten die zijn ingediend bij de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) over VMBO Maastricht, met een waardering daarvan van het kabinet en uitleg over hoe daarmee is omgegaan (Handelingen II 2017/18, nr. 101, Regeling van Werkzaamheden). Hierbij stuur ik u het overzicht dat ik van de inspectie heb ontvangen¹. De afhandeling van deze klachten is onderwerp van het vorige week aangekondigde onafhankelijke en externe onderzoek naar het handelen van de inspectie.

Het lid Beertema (PVV) heeft gevraagd om een inventarisatie van de schade die is aangericht (Handelingen II 2017/18, nr. 101, Regeling van Werkzaamheden). Ik veronderstel dat de heer Beertema hierbij doelt op door de leerlingen en ouders geleden materiële schade. Dat is een kwestie tussen de ouders en de school. Ik kan uw Kamer hier dan ook niet over informeren.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

De leerlingen van VMBO Maastricht

Het eindexamen is het sluitstuk in het voortgezet onderwijs en bestaat uit twee delen: het schoolexamen en het centraal examen. Er zijn door de overheid eindtermen vastgesteld met alle kennis en vaardigheden die leerlingen aan het einde van hun VO-schooltijd ten minste moeten beheersen. Een deel hiervan wordt centraal getoetst. De school is ervoor verantwoordelijk dat de overige eindtermen worden getoetst via schoolexamens. Het is aan de school om daar een programma voor op te stellen: het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). De school maakt ook een examenreglement waarin afspraken staan die er voor zorgen dat de schoolexamens op een correcte manier worden afgenomen.

Op het VMBO Maastricht is er heel veel misgegaan rond de schoolexamens. Alle eindexamenkandidaten hebben gaten in hun schoolexamen. De leerlingen hebben dus wezenlijke onderdelen van de leerstof niet afgerond en moeten dit inhalen.

Omvang van de problematiek

Uw Kamer is eerder gemeld dat de problematiek ernstig is en dat alle 354 leerlingen tekortkomingen hebben in hun schoolexamens (Kamerstuk 30 079, nr. 74). Afgelopen donderdag heeft de inspectie het onderzoek op de scholen afgerond. In dit onderzoek hebben ze gekeken welke toetsen en onderdelen de leerlingen – op basis van het PTA van VMBO Maastricht – hadden moeten maken. Er is dus gecontroleerd in hoeverre de scholen de onderdelen hebben getoetst die onderdeel uitmaken van het door hen zelf opgestelde programma voor het schoolexamen.

De inspectie heeft – op basis van de systemen van de school, het gemaakte werk van leerlingen en gesprekken met betrokken leraren en vaksecties – vastgesteld welke SE-toetsen er per leerling per vak missen. Dat beeld is ernstig. Om het herstel voor de leerlingen behapbaar te maken, wordt gekeken naar wat noodzakelijk is om af te sluiten op basis van de eindtermen VO. Daarom heeft de externe examencommissie een gewijzigd PTA vastgesteld op basis van de eindtermen. Praktisch gezien betekent dit voor de leerlingen dat ze niet alle gemiste toetsen en onderdelen over hoeven te doen, maar dat er op maat gemaakte toetsen komen waarmee op een gerichte manier wordt getoetst. Cito maakt de hersteltoetsen. Zij maken zowel modulaire toetsen – bestemd voor leerlingen die een klein aantal eindtermen missen – als integrale toetsen per vak waarmee alle eindtermen die in het schoolexamen horen worden getoetst. De modulaire toetsen duren 20 tot 45 minuten. Een hersteltoets voor een heel vak duurt maximaal 90 minuten.

Werkwijze externe examencommissie

Het werk van de externe examencommissie is cruciaal voor de leerlingen en hun mogelijkheden om alsnog te slagen. De inspectie monitort hun werk. De externe examencommissie heeft bekeken wat de noodzakelijke stof is op basis van de eindtermen. Dit is naast de al afgeronde toetsen per leerling gelegd om zo een beeld te krijgen welke eindtermen een leerling nog niet heeft afgerond.

De leerlingen zijn vorige week door de school geïnformeerd over wat er per vak is gemist op basis van het oude PTA. Gisteravond heeft de school de leerlingen en ouders gemeld dat er met hersteltoetsen gaat worden gewerkt. Vandaag en morgen heeft de school gesprekken met de leerlingen en hun ouders over wat er per vak aan leerstof ingehaald moet worden en wanneer dit kan. Op basis van dit gesprek kan de leerling

beginnen met zich voorbereiden op de nog af te ronden schoolexamens. LVO organiseert een zomerschool om de leerlingen te ondersteunen bij deze voorbereiding.

Op 11 juli vindt de eerste hersteltoets plaats (voor maatschappijleer). In juli en in de periode van 10 tot en met 25 augustus kunnen leerlingen hersteltoetsen maken. Een deel van de leerlingen kan eind augustus al hun diploma halen.

Eind oktober vindt er nog een herstelperiode plaats om ontbrekende onderdelen in te halen, en/of eventueel schoolexamens te herkansen. Leerlingen krijgen een ruime herkansingsregeling aangeboden. Ze mogen elk vak van het schoolexamen herkansen en leerlingen die het tweede tijdvak van het centraal examen geen herkansing hebben gemaakt, omdat ze dachten dat dat niet zinvol was op basis van hun schoolexamen, kunnen alsnog in het derde tijdvak een centraal examen herkansen.

Zomerschool

LVO heeft een zomerschool ingericht, die voor de leerlingen instructie en begeleiding verzorgt. De zomerschool werkt nauw samen met de externe examencommissie en wordt geleid door een team van schoolleiders van andere LVO-scholen. Het is mooi om te zien dat leraren in hun zomervakantie de leerlingen gaan helpen met de voorbereiding op de hersteltoetsen.

Doorstroom naar het vervolgonderwijs

We spannen ons ervoor in dat de leerlingen in september aan hun vervolgopleiding kunnen beginnen. Voor de leerlingen die nog deze zomer met goed gevolg het schoolexamen afronden, is dit geen probleem. Zij kunnen in september starten met een mbo-opleiding.

De leerlingen die meer tijd nodig hebben voor de afronding van het schoolexamen, werken in september en oktober tegelijkertijd aan het afronden van het vmbo en de start op het mbo. De mbo-instellingen in de regio Zuid-Limburg hebben de handen ineengeslagen en een Taskforce opgericht om de leerlingen zo te helpen, zodat ze zo min mogelijk vertraging oplopen. Dit gebeurt via een maatwerktraject, afhankelijk van de precieze tekorten in de leerstof bij de desbetreffende leerlingen.

De inzet is dat de leerlingen kunnen beginnen met hun mbo-opleiding, ook als zij nog hersteltoetsen moeten maken. De leerlingen volgen dan mbo-onderwijs en gaan voor wekelijks één of enkele dagdelen naar de vmbo-school voor (voorbereiding op) de hersteltoetsen. Er wordt per leerling gekeken of het verantwoord is om de mbo-opleiding te starten, terwijl het vmbo nog moet worden afgerond. Uitgangspunt is dat dit voor zoveel mogelijk leerlingen mogelijk is, maar het kan zijn dat het voor sommige leerlingen niet te doen is om dit te combineren. Dit is afhankelijk van het aantal tekortkomingen en onderwerp van gesprek tussen de vmbo-school, de mbo-instelling, de leerling en diens ouders.

Voor de leerlingen die zich hebben aangemeld bij andere mbo-instellingen – het gaat om 24 jongeren – is inmiddels ook contact gelegd met de desbetreffende instellingen. Het verzoek aan hen is om zich ook aan te sluiten bij de in de Taskforce gemaakte afspraken. Het grootste deel van deze instellingen heeft inmiddels positief gereageerd op dit verzoek.

Schoolbestuur

Vorige week heeft Minister Slob u laten weten dat hij er bij de raad van toezicht op heeft aangedrongen op de kortst mogelijke termijn een interim-bestuurder aan te stellen die de volledige verantwoordelijkheid draagt voor de afwikkeling van de examenproblemen (Kamerstuk 30 079, nr. 74). Hij heeft dit verzoek afgelopen vrijdag ook per brief onder de aandacht gebracht van de raad van toezicht. In dit schrijven is hen ook gevraagd om extra aandacht te besteden aan hun communicatie richting de leerlingen.

De raad van toezicht heeft afgelopen zondag medegedeeld dat zij deze week een interim-bestuurder aanstellen. De interim-bestuurder draagt de volledige verantwoordelijkheid voor het VMBO Maastricht, inclusief de afwikkeling van de huidige examineringsproblemen. De voorzitter van het college van bestuur heeft hierbij geen inhoudelijke rol. Over de communicatie richting leerlingen en ouders is bepaald dat de externe examencommissie leidend is, waarbij de feitelijke communicatie vanuit de school plaatsvindt. De nieuwe interim-bestuurder is daarvoor verantwoordelijk.

Stelsel

De situatie in VMBO Maastricht roept ook vragen op over het optreden van de inspectie en de wijze waarop scholen invulling geven aan hun verantwoordelijkheid voor de schoolexamens. Er worden twee onafhankelijke onderzoeken uitgevoerd om deze vragen te voorzien van antwoorden.

Onderzoek naar het handelen van de inspectie

Zoals Minister Slob vorige week al heeft aangekondigd, heeft de inspectie na overleg met OCW de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd onafhankelijk onderzoek te doen (Kamerstuk 30 079, nr. 74). Dit onderzoek richt zich op het handelen van de inspectie in deze casus vanaf het moment van ontstaan van het VMBO Maastricht in augustus 2015. De ADR bepaalt zelf de wijze van onderzoek en spreekt in dit kader met de inspectie en waar nodig met partijen buiten de inspectie. De ADR start in juli met het onderzoek en levert uiterlijk in november het rapport op.

Onderzoek VO-Raad

De VO-raad heeft aangekondigd een onafhankelijke commissie onder leiding van voorzitter van het college van bestuur van de UvA en oud-voorzitter van de Onderwijsraad Geert ten Dam in te stellen om onderzoek te doen naar de kwaliteitsborging van de schoolexaminering in het voortgezet onderwijs. Het onderzoek dat via een zelfevaluatie onder de VO-scholen wordt uitgevoerd, moet een landelijk representatief beeld opleveren. Op basis van de uitkomsten formuleert de commissie waar nodig aanbevelingen voor verbetering. Het beoogde neveneffect van het onderzoek is dat het besturen en scholen inzage geeft in hoeverre de kwaliteitsborging van de schoolexaminering op de eigen school op orde is en zicht geeft op welke wijze de kwaliteit van de schoolexaminering kan worden verbeterd.

Eind augustus presenteert de VO-raad de eerste bevindingen, zodat deze al kunnen worden benut voor het schooljaar 2018/2019. In het najaar wordt het hele onderzoek opgeleverd.

Tot slot

De situatie op VMBO Maastricht is ontzettend naar voor de eindexamenkandidaten die ongetwijfeld allemaal heel andere plannen hadden voor deze zomer. Minister Slob en ik leven erg met hen mee. We werken er met alle betrokkenen aan om hen zo goed mogelijk te ondersteunen en voor te bereiden op de hersteltoetsen, zodat ze met een volwaardig diploma hun middelbare schooltijd kunnen afsluiten.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
I.K. van Engelshoven